מוסדות וארגונים באגרות הראי"ה

הקרן הקיימת לישראל

מוסדות וארגונים באגרות הראי"ה

נזכר ב-8 אגרות, מהן 3 אל המוסד עצמו

רקע, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

רקע

הקרן הקיימת לישראל נוסדה בקונגרס הציוני החמישי, בשנת 1901, כדי לאסוף כספים מיהודים לקניית קרקעות בארץ ישראל ולהכשרתן להתיישבות יהודית.

באגרות הרב קוק עוסק בשמירת השמיטה בעבודה על אדמות הקרן (תר"ע), מוחה על כך שהקרן שותקת לנוכח חילול השבת בחוות ובקבוצות שעל אדמתה, קורא לתמוך בה בגאולת הקרקע (תרפ"ד), ומסכים למסירת אדמת חברת "שומרי תורה" ברחובות לקרן (תרפ"ד-תרפ"ה).

נוסח האגרות – עם ביאור

8 האגרות שבהן הקרן הקיימת נזכר, לפי סדר הכרכים. הביאור משולב בתוך נוסח האגרות: בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת. הוא אינו חלק מלשון האגרת

אגרות הראי"ה – כרך א' – אגרת שד

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ג' סיון תר"ע - יפו **נמען:** ד"ר פויכטוונגר

על העבודה בשמיטה בקרקעות 'הקרן הקיימת לישראל': הפועלים שם עושים על דעת עצמם, ולא שאלו אילו עבודות מותרות לישראל אחרי המכירה. נטיעות חדשות כלל לא הותרו, אלא במקרים מיוחדים של הפסד גדול. כשעושים 'חול' כמו בשאר השנים בקרקע של האומה, זה חילול דת, ויש למחות.

עיקרי הדברים

- עבודה בשמיטה בקרקעות הקרן הקיימת.
- בלי שאלת חכם - חילול.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], ג' סיון תרע"ן.

אדון נעלה ונכבד מאד ד"ר[4] פייכטוואנגר נ"י[5], שלו'[6] וברכה מקודש.

מכתבו הנכבד מכ' אייר העבר הגיעני לנכון. ואתכבד בזה להודיע לכבודו, שהמעוות של העבודה הקרקעית, שהיא נעשה בהקרקע של "הקרן הקיימת לישראל", [בשנת השמיטה תר"ע; ראו גם (כרך ב', אגרת ת)] הוא רק מה שהם עושים על דעת עצמם, ולא באו לשאול שום שאלה, אי אלה הן העבודות המותרות להעשות אחר המכירה ע"י[7] ישראל, ואיזה מהן הכרח הוא שיעשו ע"י נכרים, ולא הציעו לפני כלל את הענין, למען אדע איזה דברים יש כאן שההכרח הוא גדול עד שאי אפשר לעכבם על השנה הבע"ל[8], ואיזה דברים אין שם קלקול הישוב אם נדחה אותם על השנה של חול הבע"ל. כי בכלל לא התרנו לנטוע נטיעות חדשות כלל, רק אחדים ישנם יוצאים מן הכלל שהי'[9] שם הפסד גדול מאד, שהתרנו הנטיעה ע"י נכרים, ובצירוף של היתרים ידועים ע"פ[10] ההלכה. וכ"ז שייך כשבאים לשאול בתורה, אבל כשעושים את הענין חול, ומתנהגים כשאר השנים, בלא שום הרצאת דברים לפני מורה דת ותורה, זהו חילול דת תוה"ק[11], ע"י קנין האומה באה"ק[12], שאנו חייבים למחות ע"ז[13] בכל עז, וכל מי שרגש כבוד האומה חי בקרבו צריך להיות נשמע לדברינו.

והנני חותם בתקות ישועה לרומם דגל דת קדשנו ברמה על אדמת הקודש, לתשועת עם ד' על נחלתו, ברגשי כבוד ויקר ובברכת ד' מציון,

הק' אברהם יצחק ה"ק

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. ד"ר - דוקטור
5. נ"י - נרו יאיר
6. שלו' - שלום

7. ע"י – על ידי
8. הבע"ל – הבא עלינו
9. שהי' – שהיה
10. ע"פ – על פי
11. תוה"ק – תורתנו הקדושה
12. באה"ק – בארץ הקודש
13. ע"ז – על זה

אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת שסח

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ט"ז תמוז תרע"א - יפו **נמען:** ד"ר פויכטוונגר ('המזרחי')

ההפקרות בחוות 'הקרן הקיימת' הגיעה לשיא: פועלים ופקידים מחללים שבת ויום טוב בפרהסיא. הרב קוק מציע לדרוש בקונגרס הציוני ערובה מהוועד הפועל, ואם לא תינתן, כל הכוחות של 'המזרחי' יעמדו נגד 'הקופה הלאומית', אף שהיא חביבה עליהם. אפשר לברר את המצב אצל ליבונטין.

עיקרי הדברים

- חילול שבת בחוות הקרן הקיימת.
- דרישה בקונגרס.
- איום להתנגד לקופה הלאומית.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3] ט"ז תמוז, התרע"א[4].

לכבוד הרה"ח[5] הנודע לשם תפארת מר ד"ר[6] פייכטוואנגער [הרב ד"ר פייכטוונגר, ממנהיגי "המזרחי" בגרמניה] נ"י[7].

שלו'[8] וברכה.

אדוני הנעלה, הננו מוצא את עצמי מחויב להעיר את כבוד הדרתו הערה רבה מאוד על חובה אחת שהזמן גרמא [שהזמן מחייב] ושאי אפשר לנו לאחרה,

עם כל מה שאנו עמלים תמיד להרגיע את הלבבות, ולישב ג"כ[9] את רוחנו בקרבנו שלא יתרגש יותר מדאי למראה ההרס הרוחני ביחש לכל קודש ד', שהננו פוגשים תמיד מאחינו אלה, המשתתפים עמנו בעבודה הלאומית הכללית ובישוב הארץ בפרט, הלאומיים החפשיים, לכל פלגותיהם, - הנה הגיע הדבר עד כדי נקודת-רום [עד כדי שיא] כזאת, שאיננו רשאים בשום אופן לסבול עוד. עם כל מה שאני חרד, עד קצה האחרון, מהתעוררות של תגרה ומריבת אחים, העוסקים באיזו מדה בעבודה גדולה אחת משותפת, איני רואה שום אפשרות הפעם להמשיך את השתיקה. לפחות אנחנו חייבים להגן על כחותינו, שאנחנו נותנים לאוצר הכלל, שלא יעשו מהם שכים לעינינו. [שלא יהיו לנו לקוצים בעינינו (על פי במדבר לג, נה)]

בימים האחרונים ביותר הובלט היסוד ההפקרותי, ביחוד מצד חלק ניכר מפועלים ופקידים, העוסקים בחוות נחלת ה"קרן קימת", [בחוות החקלאיות של הקרן הקיימת, כמו כנרת ובן שמן] ביחש לכל קודש, ובבירור ביחש לחילול שבת ויו"ט[10] בפרהסיא, בצורה מדאיבה לב ונפש כל אשר לב ישראל חי בקרבו.

לדעתי הננו חיבים לתבע, בעת הקונגרס הבא, מ"האקציאנס-קומיטה" [מן הוועד הפועל של ההסתדרות הציונית] ערובה בטוחה, שדברים כאלה עוד לא יקרו. לדעתי, חיבים אנו לעמוד בזה חזקים כצור, שאם לא יתענין הקומיטה בשאלתנו הבוערת כ"כ[11] במעמקי נשמתנו. נהיה מוכרחים כולנו וכל הכחות

המזרחיים לעמוד בכח נגד ה"קופה הלאומית", [הקרן הקיימת לישראל] למרות מה שהיא כ"כ חביבה עלינו חבת נפש.

תקותי אמיצה היא, שיתעורר הזיק הנעלם של אור ד'. החי בסתר בכל הלבבות הפונים לציון ומקראיה, הכל יחד יסכימו על דרישתנו המוכרחת, ועבודתנו הלאומית תלך, בחמלת ד' על עמו ונחלתו, במהלכה הנכון, בשלו'[12] אמת על ישראל.

ברגשי כבוד מאד נעלים ובברכת ד' מציון ומקודש,

הק' אברהם יצחק ה"ק

נ. ב. מצב הענינים ביחש לההנהגה, שהננו מוכרחים כ"כ למחות כנגדה, חושב אני שיוכלו כבודו לדעת מדירקטור הבנק אנפ"ק[13] מר ז. ד. ליבונתין [זלמן דוד לבונטין, מנהל בנק אפ"ק ביפו] שיהי'[14] על הקונגרס. אע"פ[15] שהוא איש פיננסי ועוסק בענינים גשמיים. מ"מ[16] אקוה שימסור את המאורעות, ביחש לפגימתן הרוחנית בצביונם האמתי. הנ"ל[17]

מצורף לזה אני שולח לכ'[18] את ההעתק מהמכתב, אשר כתבתי בנ"ד[19] לועד הקופה הלאומית. הנ"ל

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. התרע"א - השנה תרע"א (1910/1911)
5. הרה"ח - הרב החסיד
6. ד"ר - דוקטור
7. נ"י - נרו יאיר
8. שלו' - שלום
9. ג"כ - גם כן
10. ויו"ט - ויום טוב
11. כ"כ - כל כך
12. בשלו' - בשלום
13. אנפ"ק - אנגלו-פלשתינה קומפני (בנק אפ"ק)
14. שיהי' - שיהיה
15. אע"פ - אף על פי
16. מ"מ - מכל מקום
17. הנ"ל - הנזכר לעיל
18. לכ' - לכבוד
19. בנ"ד - בנדון דידן

אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת שצ

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ד תשרי תרע"ב - יפו **נמען:** אחיו, ר' שמואל הכהן

הרב קוק שמח שאחיו מעורר את 'נרדמי הגלות' לשיבת ציון. לוויכוח בין פויכטוונגר לבודנהיימר (על השמיטה בקרן הקיימת) אין ערך מעשי, כי רוב העבודות הותרו, אבל יש לו ערך מוסרי: הישוב שעשה את המעט שנאסר בידי נכרים גילה שהוא מתחשב בדת, ואלה שלא שאלו גילו שאין להם חלק בתורה. העניין הסב תשומת לב לערך הדת בתחייה.

עיקרי הדברים

- עידוד לפעולת האח בגולה.
- הוויכוח על השמיטה בקרן הקיימת - ערכו המוסרי.
- תשומת לב לדת בתחייה.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], יפו ת"ו[2], י"ד תשרי תרע"ב[3].

אחי יקירי ומחמדי מר שמואל [אחיו, ר' שמואל קוק] שליט"א[4].

שלו'[5] וברכת הרגל וכ"ט[6].

שמחתי בדבריך החביבים. ב"ה על שלומך הטוב. ת"ל[7] על החוה"ש[8] אשר עמנו. נטרדנו באלו הימים מקבלת ד"ר[9] לוין שלנו. [בנימין מנשה לוין] שמחתי מאד בזה שהנך דרך-אגב מעורר נרדמי הגלות לעבודת שיבת ציון ודרישתה, חזק ואמץ.

הויכוח של פויכטוואנגר - בודנהיימר [ויכוח על עבודה באדמות הקרן הקיימת בשמיטת תר"ע, בין ד"ר פויכטוונגר לבין מקס בודנהיימר, יושב ראש הקרן; ראו (כרך א', אגרת שד)] אין לו ערך מעשי גדול, אפילו אם היה בא בשעתו, שהרי אחר המכירה התרתי רוב העבודות ע"י[10] ישראל. אבל ערכו המוסרי נכבד מאד, שהרי מאותו המיעוט שאסרתי, והישוב עשה אותם ע"י נכרים דוקא, גילה את דעתו, שהוא מתחשב עם משפטי דת קדשנו, כראוי לעם ד' נוחלי מורשה. ואלה אשר לא אבו לדרש כלל לדבר ד' זו הלכה, גילו את דעתם, שאין להם חלק ונחלה בתורת ישראל. ומה יכאב הלב, ששמש לגילוי דעת זו הי'[11] הקרן הקיימת הישראלי. וב"ה[12] שהענין בכללו הסב תשומת לב לחיי הדת וכבודה, ולערכה הגדול בתחיית האומה והארץ גם בחוגים הרחוקים. ונודה לד' חסדו, כי דבר טוב על ישראל, וסוף כל סוף יכירו גם התוססים על שמריהם, איכה ירעה ואיך ירבץ ישראל ברצותו לשוב לימי עלומיו. וצור ישראל ואור ישעו יאזרנו רוח גבורה ויאר לנו, באור שכל טוב דעה מיושבת ויושר לבב, למען עמו ונחלתו.

כתוב נא יקירי מכל הפרטים אשר עמדך.

אחיך דבק באהנ"פ[13] מצפה אשרך מקירך כערכך הנעלה,

אברהם יצחק ה"ק

1. ב"ה - ברוך השם
2. ת"ו - תבנה ותכונן
3. תרע"ב - השנה תרע"ב (1911/1912)
4. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
5. שלו' - שלום
6. וכ"ט - וכל טוב
7. ת"ל - תודה לא-ל
8. החוה"ש - החיים והשלום
9. ד"ר - דוקטור
10. ע"י - על ידי
11. הי' - היה
12. וב"ה - וברוך השם
13. באהנ"פ - באהבת נפש

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת אקנב

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"א טבת תרפ"ג - ירושלים **נמען:** הוועדה הארצית של הקרן הקיימת לישראל

הרב קוק מברך את הוועידה, שאינו יכול להשתתף בה. אבל הקרן הקיימת שותקת על חילול שבת ואכילת טרפות בפרהסיה בקבוצות שעל אדמותיה, דבר שמתפרסם בגולה ונותן לשונאים פתחון פה. הרב קוק דורש אזהרה מוחלטת ו'חוק איתן' שאסור חילול קודש פומבי בכל אדמות הקרן, כי 'עוד ישראל חי... ורגשו הדתי חסון הוא בקרבו'.

עיקרי הדברים

- ברכה לוועידה.
- חילול שבת וטרפות בקבוצות.
- דרישה לחוק.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1]. ירושלים כ"א טבת תרפ"ג[2]

לכבוד הועדה הארצית להקרן קיימת לישראל [הקרן הקיימת לישראל, שרכשה קרקעות להתיישבות] ירושלים בתודה רבה קבלתי, אדוני היקרים, את הזמנתם הנכבדה להועידה השנתית של קהק"ל[3]. בכל לב הייתי נכון להתכבד בתור משתתף בהאספה הכבודה הזאת. אבל לצערי מעוכב אנכי מפני אסיפה שהוזמנה בביתי בשעה זו, שאי אפשר לי לדחותה. והנני מביע בזה לכי[4] האסיפה את ברכתי העמוקה להצלחת מפעלם הגדול, להרחיב את פעולת קרן-הקיימת לגאול על ידה את נחלתנו אשר נהפכה לזרים. אמנם רבותי, עם כל מעמקי חבתי לפעולות הקהק"ל[5], לא אוכל מלהעיר את כי[6] על המכשלה הרבה, שהם עוברים בשתיקה על כל העלבון של כל קודש בישראל, שנתרבה לצערנו הגדול, בקבוצות העומדות על קרקעות של הק"ק: [הקבוצות החקלאיות שישבו על אדמות הקרן הקיימת] חלול שבת בפרהסיא ואכילת טריפות בהפקרות ובפומבי, והדברים הללו הולכים הם ומתפרסמים בכל תפוצות ישראל, ועושים את כל שאיפותינו הקדושות לבנין ולתחיה - לבוז ולקלסה, ושונאינו מבית ומחוץ, ואויבי תחיתנו הלאומית, מוצאים ככר רחב ידים לתלות בו את כל האבנים הכבדות, העומדות לשטן על דרך עבודתנו.

ע"כ[7], אנא אלופי החביבים, שימו לבכם לדברי, הנאמרים מתוך אהבה גדולה לכל מפעלינו הכלליים, ומתוך צער גדול על המגרעות הנוראות אשר נדבקו במהלך תחיתינו הלאומית, שהולכת היא ע"י[8] זה ויורדת מכבודה ופעולותיה מוכרחות להיות מצטמצמות בשעה הגדולה, שאנחנו חייבים כל כך לבקש גבולות רחבים להגשמת שאיפותינו, צאו בקול גדול ואזהרה מוחלטת לכל הקבוצות המתנחלות על קרקעות הקהק"ל, כי עוד ישראל חי במלא חילו העממי, ורגשו הדתי חסון הוא בקרבו, ולעד לא יסלח למעליב נשמתו, וקל וחומר שלא יתלהב לבא להשתתף בעזרה להגדלת עלבונו. יבינו מאמין אני, לשיחותיכם כל סוגי צעירינו, וחק איתן מוכרח להתקבל, שאסור לחלול קודש, ביחוד בצורה פומבית ומעלבת, להיות שוררת בכל גבול קרקעות הקהק"ל.

העתרתי דברי מרוב צער וכאב נעכר, והנני חותם בברכה נאמנה והוקרה רבה למשאת נפשנו המשותפת לגאולת ארצנו הקדושה, וצור ישראל יהי'[9] בעזרתנו להצליח את מפעלנו, בכל הדרת קודש, אחיכם הנאמן

אברהם יצחק ה"ק

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. תרפ"ג - השנה תרפ"ג (1922/1923)
3. קהקי"ל - קופת הקרן הקיימת לישראל
4. לכ' - לכבוד
5. הקהקי"ל - הקופה הקרן הקיימת לישראל
6. כ' - כבוד
7. ע"כ - על כן
8. ע"י - על ידי
9. יהי' - יהיה

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת אקפט

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ח תמוז תרפ"ג - ירושלים **נמען:** הקונגרס הציוני ה-13, קרלסבד

חילול השבת והכשרות בפרהסיה עלול לאבד את הבסיס לתקומה הלאומית. חלק מהבעיה בא מחוסר אמצעים - קבוצות היו נזהרות מטרפות אילו היה להן שוחט. הרב קוק דורש תקציב דתי מאושר לשוחטים, מקוואות ובתי תפילה, וקול קורא ואזהרה לקבוצות על אדמות הקרן הקיימת שהזהירות בכבוד הדת היא 'תנאי לאומי מוכרח'.

עיקרי הדברים

- חילול שבת וכשרות.
- חוסר אמצעים.
- תקציב דתי.
- אזהרה לקבוצות.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה. ירושלם כ"ח תמוז תרפ"ג[1]

לכבוד הכנסיה הציונית הי"ג, בקרלסבד, [הקונגרס הציוני השלושה עשר, בקרלסבד, קיץ תרפ"ג] שלום רב אחינו היקרים, אשר התכנסתם למצוא דרך סלולה לבנות את הריסות עמנו וארצנו הקדושה. שימו נא לבכם לדברי היוצאים מקרב לבי הכואב והמלא צפיה, כי חפץ ד' בידכם יצליח, להקל את יסורי הבנין שלנו ולהביא את מצב עבודתנו הכללית למעמד יותר בטוח ויותר מביא לידי תקותנו הגדולה, לראות בהצלחתם של מפעלינו הכללים בארץ אבות. רוצה אני לומר לכם, אדוני ואחי הנכבדים, שההריסות הגדולות והפומביות בחיי היהדות שהן הולכות ומתגברות, לצערנו הגדול, במהלך הבנין הזעיר שלנו בארץ-ישראל, הן עלולות כבר לאבד מאתנו, חלילה, את הבסיס לתקומתנו הלאומית, המחלה היא נוראה והרפואה מוכרחת היא לבא, מיד בלא איחור כלל. אתם אחים, בכנסיה הנכבדה, הנכם חיבים מיד למצא עצה לעצור בעד שתי הרעות הגדולות, האוכלות אותנו בכל פה [ישעיהו ט, יא] במהלך חיינו ההולכים ונבנים בארץ, והן חלול שבת בפרהסיא וחלול הכשרות של המאכלות ג"כ[2] בפרהסיא ובצורה מופקרת. כח-הסבל של גדולי הסבלנות כבר כשל לראות בעלבונה של האומה ע"י[3] בניה ואין תרופה!

אמנם הרבה דברים זרים כל-כך, ומזיקים כל-כך לבניננו הלאומי, באו לא מתוך זחיחות-דעת [לא מתוך גאווה] וקלות-ראש, אלא מתוך הכרח של חסרון האמצעים הדרושים בכדי לתקנם ולמנעם. כמה קבוצות, למשל, היו נזהרות מאכילת נבלות וטרפות, אילו היה להם תקציב מספיק להחזיק שוחט, ועליכם החובה רבותי להחליט החלטה גמורה, שהתקציב הדתי לקבל שוחט בקבוצות יהיה מאושר באותו יפוי-הכח של כל התקציבים המוכרחים. בכלל דרישתי חזקה היא מהכנסיה הנכבדה, שתוציא קול קורא במחאה נגד כל מחללי קדשי עמנו בביתנו הלאומי, מכל המינים, ואזהרה לכל החוות והקבוצות המיוסדות על אדמת הקרן הקימת לישראל [בקרקעות שגאלה הקרן הקיימת לישראל] ביחוד, ולכל

המוסדות הצבוריים למיניהם, למען ידעו שהזהירות בכבוד קדושת דת ישראל באי"י[4], ע"י בוני הארץ מכל המעמדות, היא תנאי לאומי מוכרח - ועם זה לבצר עמדה חזקה לתקציבים של כל צרכי-הדת המוכרחים, כשוחט ומקוה-טהרה, במקומות המיושבים במשפחות של אחינו, והוצאה של בתי-תפלה בכל מקום קבוצי. כל אלה ההחלטות תהיינה גורמות לרומם את קדושת הארץ וקדושת תנועת התחיה בישראל ובעולם! בטוח אני אחי האהובים, שלא לתוהו עשה אדון הנפלאות, גואל ישראל וקדושו אדון עולם ברוך הוא, את כל הגדולות הללו, עד אשר הביאנו עד הלום, למצב ההכרה של תחיתנו הלאומית ושיבת שבותנו לארצנו הקדושה לעיני כל ישראל ולעיני עמים רבים, וסוף כל סוף תצא תנועתנו בזר הנצח וההוד, ואור ד' עליה יזרח, ומציון תצא תשועה לישראל, על ידי בניה בוניה אשר יחדו יקבצו יבאו לה, ודברי האמת והצדק הבאים מדרישת הקודש, שהם הם דבר ד' הנאמן, מוכרחים הם לחדור אל כל לב למען הקם ברב הוד ותפארת על אדמת הקודש את דגל ישראל בכל חוסן ישועתו.

והנני בזה עבדכם ואחיכם הנאמן החותם בכל רגשי הכבוד

אברהם יצחק ה"ק

---

1. תרפ"ג - השנה תרפ"ג (1922/1923)
2. ג"כ - גם כן
3. ע"י - על ידי
4. באי"י - בארץ ישראל

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת אקצז

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ב כסלו תרפ"ד - ירושלים **נמען:** קריאה ליהודי כל הארצות

הקרן הקיימת גאלה כבר חלקי אדמה, אבל מעט לעומת מה שעומד להיגאל, והשעה מוכשרת. הרב קוק קורא לכל העדות והמפלגות לתרום לקרן לגאולת הארץ.

עיקרי הדברים

- גאולת הקרקע.
- השעה מוכשרת.
- קריאה לכל העדות.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1]. ירושלים, י"ב כסלו תרפ"ד[2]

אחינו בני ישראל בכל ארצות פזוריהם שלום וברכה מהררי קודש אחים יקרים. הזוכרים מרחוק את ד', וירושלים, [ירמיהו נא, נ] ושלום ארצנו הקדושה וגאולתה תעלה על לבכם תמיד. הננו מוצאים לנו חובה קדושה להעיר את רוחכם הטהור להתאמץ בדבר מצוה רבה הקבועה לדורות ועומדת ברום עולם של תחית עם ד' על אדמת הקודש, המוכנת כעת לפנינו ואנחנו צריכים לאמץ את כחותינו להגדילה ולהאדירה, כדי לכונן לנו יתד וגדר ביהודה [על פי עזרא ט, ח-ט] ולהרחיב את גבול ישראל על ארץ חמדתו, והוא יסוד גאולת הארץ אשר מיוחד ומוקדש לשם מטרה קדושה זו היא הקרן הקימת לישראל. [הקרן הקיימת לישראל, שנוסדה בתרס"ב לגאולת קרקעות בארץ ישראל] ובע"ה[3] כבר עלה בידי הקרן הזאת לגאול הרבה חלקי אדמה מאדמת קדשנו ונכנסו לרשות ישראל.

אבל במה נחשבו המה החלקים המעטים לעומת הקרקע העומדת לפנינו להגאל. והדבר תלוי בהתאמצות כחותינו הכלליים כולם, מכל העדות ומכל המפלגות בישראל, להרחיב את גבול המפעל הגדול הזה, יסוד הקרן הקימת לישראל. על כן קולינו אליכם נדיבי עם וראשי אלפי ישראל בראשם. דעו לכם כי השעה מוכשרת מאד כעת לרכוש לנו הרבה חבלי אדמה שנוכל לישב עליה ישוב גדול ישראלי בארץ-ישראל. רק אם ימצאו לנו סכומים רבים שיהיו מוכנים לשם גאולת הארץ, בטוחים אנחנו בע"ה[4] כי קדושת ארה"ק[5] וזכות מצות ישובה וקשר צמיחת קרן ישועה לישראל הקשור בה, כל אלה יחדו יהיו כחות מעוררים, להתחזק בדבר הגדול ולהרחיב את גבולי הקרן הקימת לישראל, ועם ד' יבנה ויתכונן על אדמתו בכל הדרת קדשו וכליל תפארתו, בתקות אסירי התקוה המצפים לתשועת ד' הקרובה על עם קדשו וחבל נחלתו, החותמים בברכה מהר הקודש מירושלים

הק' אברהם יצחק ה"ק

1. ב"ה - ברוך השם
2. תרפ"ד - השנה תרפ"ד (1923/1924)
3. ובע"ה - ובעזרת השם

4. בע"ה - בעזרת השם
5. ארה"ק - ארץ הקודש

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת ארכג

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ג אדר ראשון תרפ"ד **נמען:** הנהלת הקרן הקיימת

הרב קוק מסכים למסירת אדמת 'חברת שומרי תורה' ברחובות לקרן הקיימת ב-12,000 פרנק, והכסף יופקד על שמו לטובת תלמוד התורה ברחובות.

עיקרי הדברים

- מכירת אדמה לקרן הקיימת.
- לטובת תלמוד התורה.

נוסח האגרת עם ביאור

כ"ג אד"ר[1] ד'

לכבוד הנהלת קרן קימת לישראל פעה"ק[2] ת"ו[3] הנני בזה להצהיר את הסכמתי על מסירת האדמה השייכת לחברת שומרי תורה ברחובות להנהלת קרן הקימת לישראל במחיר שנים עשר אלף פרנק כפי החוזה שביניהם, והכסף יושלש בבנק אפ"ק[4] [בנק אנגלו-פלשתינה] על שמי לטובת הת"ת[5] ברחובות.

ולאות אמו"צ[6] בעה"ח[7] אור ליום הנ"ל[8] פעה"ק ת"ו

הק' אברהם יצחק ה"ק

---

1. אד"ר - אדר ראשון
2. פעה"ק - פה עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. אפ"ק - אנגלו-פלשתינה קומפני (בנק אפ"ק)
5. הת"ת - התלמוד תורה
6. אמו"צ - אמת וצדק
7. בעה"ח - באתי על החתום
8. הנ"ל - הנזכר לעיל

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת ארסה

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ט' טבת תרפ"ה - ירושלים **נמען:** הקרן הקיימת

בפשרה על מכירת אדמת 'שומרי תורה' ברחובות לא דובר על מספר דונמים מדויק, ולכן אין לנכות מהמחיר אם חסר.

עיקרי הדברים

- אין ניכוי מהמחיר.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1]. ירושלם ט' טבת תרפ"ה[2]

לכ'[3] הנהלת לשכת הקרן הקימת הלומית לישראל, כאן הנני בזה להודיע לכ' כי בעת הפסוק שהיה בינינו, ע"ד[4] מכירת אדמת ח' "שומרי תורה" ברחבות [ראו (כרך ד', אגרת ארכג)] לקהק"ל[5], לא היה שום דבור ע"ד מדידה מדויקת של מספר הדונמים, רק ע"ד אותה הקרקע של ח' שו"ת[6] בדרך כלל ולא כפי מספר הדונמים, ולכן הדין נותן שגם אם יחסר מה ממספר הדונמים, שכ'[7] חשבו בזה, אין לנכות משום זה מכסף מחיר הקרקע.

ברגשי כבוד

אברהם יצחק ה"ק

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. תרפ"ה - השנה תרפ"ה (1924/1925)
3. לכ' - לכבוד
4. ע"ד - על דבר
5. לקהק"ל - לקופת הקרן הקיימת לישראל
6. שו"ת - שאלות ותשובות
7. שכ' - שכבוד